

свободна-та воля, та ные забълъжвамы разликъ-тж между свои-тѣ свободны дѣйствія и мѣжду дѣйствія-та на други-тѣ человекѣ; едни отъ тѣхъ почитамы за добри и достойны за удобреніе и наградж, а други — за лошы, что стоятъ за порицаніе и наказаніе. Напр. ные безъ никакво внушеніе и уметвованіе считамы за длъжность да благодаримъ на тыя, отъ кои-то смы получили благодѣяніе, а напротивъ — за ерамотно на себѣ да бждемъ неблагодарни къмъ благодѣтели-тѣ

б) Това различно евоенство на дѣйствія-та ные опредѣлявамы не по слѣдствія-та, а по извѣстно-то правило, на кое-то уеъщамы себе си подчинени. Напр. уеъщамы благодарность къмъ благодѣтели-тѣ не по едно-то само приятно слѣдствіе отъ благодарность-та, нъ спорѣдъ че това изыкува длъгъ-тѣ на справедливость-тж. Ные уеъщамы выгтрѣшній гласъ, кой-то независно отъ ничто ни казва, че благодарность-та е всякога добро дѣло, а неблагодарность-та — гнусно.

в) Венчки смы убѣдени, че тоя законъ е извѣстенъ не само на едни-тѣ насъ, нъ и на други-тѣ человекѣ. Зачто-то ные сѣдимъ за видимый животъ на други-тѣ, възвышавамы нравственно-то имъ достоинство, и довъряамы ся на него; и на това ся основава всяко человѣческо общество; а безъ тоя законъ не може да еществува взаимна-та довъренность. И макаръ въ приложеніе-то на тоя законъ не еж съгласни венчки-тѣ человекѣ; нъ законъ-тѣ еществува въ всякого. Сами-тѣ разврацени человекѣ го разбиратъ и уважаватъ макаръ противъ волѣж-тж си. Страсти-тѣ могжтъ да заглушаватъ въ тѣхъ тоя чувство, нъ само за время. А когато слѣдъ малко замълчатъ въ тѣхъ страсти-тѣ, то по-силно или слабо слушатъ обличенія изъ глбинѣж-тж на душж-тж, и съзнаватъ за справедливы исканія-та на нравственный законъ; даже ти сами-тѣ, които го нарушаватъ, некатъ, за да бы го испгльнявали други-тѣ, — особенно относительно къмъ тѣхъ. Говори Св. Златоустъ: «сами-тѣ жестоки ся склоняватъ въ просбы-тѣ на нещастны тѣ, когато ти ги назоватъ добры и благотворителны. Искашъ ли (продлъжава Златоустъ) да ся увѣримъ че Богъ е утвърдилъ въ естество-то законы, разлкчаижци-тѣ что е добро и что е зло? Попытай: зачто е това, та венчки, что правятъ зло, бѣгжтъ отъ зли-тѣ наиминеванія? Ниединъ лошавъ человекъ не нека за себе-си да чюе зло наиминованіе, зачто-то уважава своетвенный на природж-тж законъ, ако и да избира про-извола и противно-то на закона» (Бесѣд. 19 къ Ангіох. Христіян. чтен. 1848 г. стр. 447).

г) По свидѣтельство-то на св. Писанія язычници-тѣ, что нѣмжтъ писанъ законъ, естественно испгльняватъ това, което предписва законъ-тѣ, ти сами за себе-си еж законъ; ти еж ржководятъ по своя-тж съвѣсть. *Языци не имуще закона естествомъ законная творятъ, сиъ закона не имуще, сами себѣ суть законъ: имже являютъ дѣло законное написано въ сердцахъ своихъ, спослушесщующей имъ совѣсти и между собою помисломъ осуждающимъ или отвѣщающимъ»* (Рим. 2. 14. 15).

И така съвѣсть-та ни предписватъ отъ името Божіе това, което е вложено отъ Бога въ самж-тж нежъ.